

Onderzoek naar de behandelrelatie/werkrelatie

In november 2018 is bij de Waag een onderzoeksbulletin opgesteld over de werkrelatie tussen cliënt en behandelaar. Hiervoor werd literatuuronderzoek gedaan en bijna 30 Waag-behandelaren geïnterviewd.

Uit de literatuur blijkt dat de werkrelatie zeker een effect heeft op het verloop van de behandeling, al is dit effect wel klein. De werkrelatie blijkt lastig te meten want, wat is nou precies 'de werkrelatie'? Die wordt gevormd door veel factoren van de behandelaar, de cliënt en de situatie. Denk bijvoorbeeld aan (de match tussen) persoonlijkheid van behandelaar en cliënt, de manier van communiceren, motivatie voor behandeling en of de cliënt vrijwillig bij de Waag komt of dat de behandeling opgelegd is.

Uit de interviews met Waag-behandelaren bleek onder andere dat zij vertrouwen, afstemming en duidelijkheid belangrijk vinden voor een goede werkrelatie. Het is belangrijk dat de cliënt alles kan en durft te bespreken. Ook is het belangrijk dat cliënten weten wat zij van de Waag mogen verwachten en wat van hen verwacht wordt. De Waag-behandelaren kijken bij iedere cliënt naar wat voor hem of haar belangrijk is, los van de reden waarom iemand behandeling heeft. Gebrek aan motivatie onder cliënten komt voor, maar Waag-behandelaren zijn hierop voorbereid en goed uitgerust om ook een ongewilde maar verplichte behandeling zinvol te maken samen met de cliënt.

Onderzoek naar de continuïteit van de behandeling

Robert Schriek, klinisch psycholoog en behandelaar bij de Waag, heeft onderzocht of als een cliënt met veel verschillende behandelaren werkt dit ertoe kan leiden dat een cliënt vaker niet komt opdagen op afspraken of eerder de behandeling beëindigd.

Uit de literatuur blijkt dat verschillende factoren van de kant van de behandelaar, zoals weinig behandelervaring, een lagere opleiding, een beperkt inlevingsvermogen (empathisch vermogen) en de houding (confronterend of afzijdig) invloed zouden kunnen hebben op het afbreken van een behandeling door de cliënt. Helemaal zeker kan dit niet worden vastgesteld. Verder komt uit onderzoek dat het wisselen van behandelaren sterk samenhangt met het afbreken van behandeling door de cliënt.

Uit het onderzoek dat Robert uitvoerde bij Waag-cliënten kwam naar voren dat 'werken met meer behandelaren' weinig invloed heeft op 'het niet op komen opdagen op afspraken' door cliënten. In de behandelfase, waarin een behandelrelatie wordt opgebouwd tussen cliënt en behandelaar, zorgde 'werken met meer behandelaren' voor een hogere kans op 'het afbreken van de behandeling door de cliënt'. Wat niet duidelijk onderzocht kon worden is of behandelaren werden ingezet voor extra behandeling (bv. EMDR of systeem- en groepsbehandeling) of dat behandelaren werden gewisseld op verzoek van de cliënt of behandelaar, bijvoorbeeld omdat de werkrelatie niet goed was. Robert doet aanbevelingen om verder onderzoek naar 'behandeluitval' te doen. Misschien kunnen daarmee ook meer vragen van het cliëntenpanel beantwoord worden.

Onderzoek naar verbetering van de samenwerking tussen instanties

Vivienne de Vogel, onderzoeker bij de Forensische Zorgspecialisten, heeft onderzoek gedaan naar continuïteit in de zorg voor forensische cliënten. Uit dit onderzoek blijkt dat alle betrokken partijen samenwerking belangrijk vinden maar dat het niet altijd makkelijk gaat. Uiteindelijk moeten de cliënt, zijn of haar omgeving en hulpverleners daar hard voor werken.

Over ambulante cliënten zegt zij bijvoorbeeld: “Ook in de ambulante forensische zorg wordt gezien dat het moeizaam is om na formele afronding van de behandeling cliënten te kunnen blijven monitoren”. Wet- en regelgeving, kosten en lange wachttijden maken het goed regelen van zorg soms lastig.

Toch komt het gelukkig voor dat er actief gewerkt wordt aan samenwerking. Bijvoorbeeld door bijeenkomsten waarbij verschillende organisaties ‘voorbeeld-zaken’ met elkaar bespreken. Door met elkaar in gesprek te gaan en oplossingen te bedenken leren de organisaties elkaar beter kennen. Zo kunnen ze elkaars taken, verantwoordelijkheden en mogelijkheden begrijpen. Het regelen van zulk overleg is vaak wel een klus. Sanne van Wenum, behandelaar bij de Waag, heeft onderzoek gedaan naar het samenwerkingsproces tussen de domeinen zorg en veiligheid binnen het Veiligheidshuis Utrecht. “Samenwerking ontstaat niet automatisch”, zegt Sanne.

Het werken met verschillende computersystemen, je moeten houden aan beroepsgeheim en onduidelijkheid over wie mag beslissen zijn voorbeelden van zaken die samenwerking moeilijk maken. Maar, als organisaties goed samenwerken, levert dat wel betere zorg op.